

περιένκτης

κότρες, κούτσουρα, φυτά, εργαλεία και άλλα

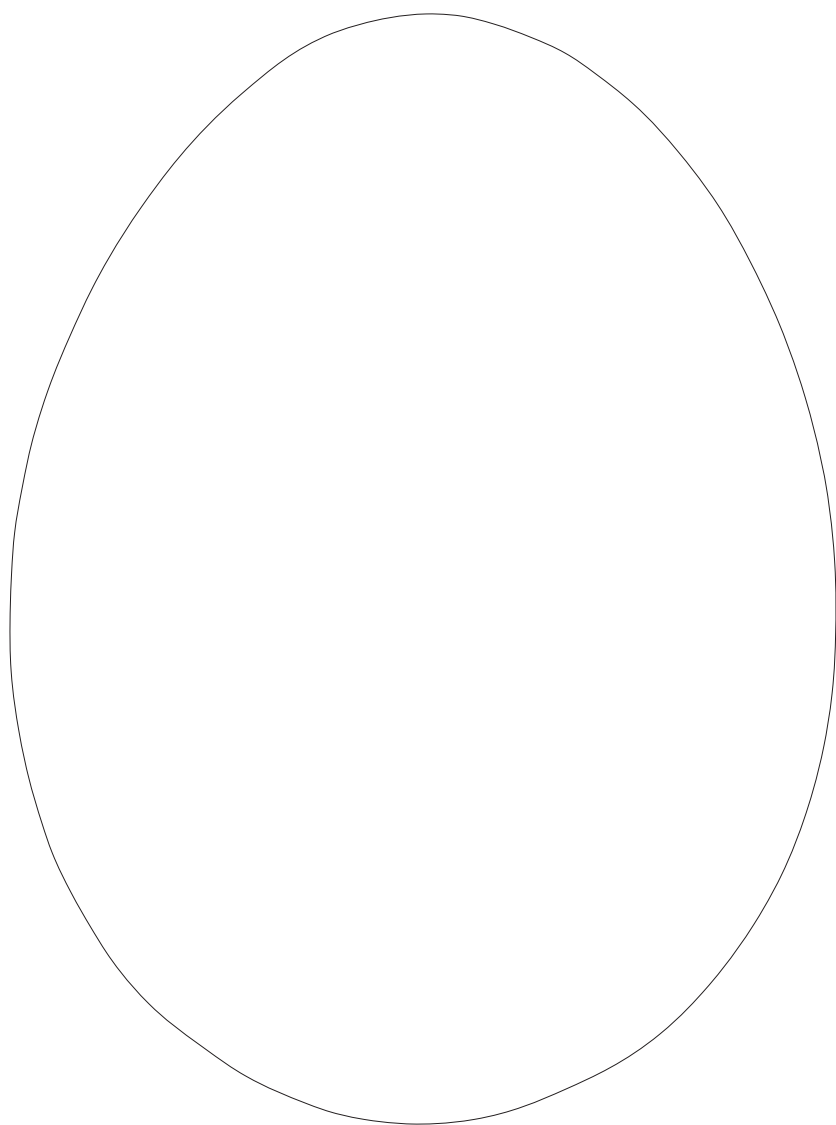
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική Εργασία
Ιούνιος 2026

Φοιτητής
Θεόφιλος Χονδροματίδης

Επιβλεψη
Κατερίνα Κοτζιά

περιέκτης

P. Smith & Ch. Daniel,
The Chicken Book, σελ. 341

«Όπως
ακριβώς ένα τρι-
αντάφυλλο είναι ένα τριαντάφυλλο,
ένα αυγό είναι ένα αυγό. Ίσως, λοιπόν, η
τελευταία μας λέξη πρέπει να είναι προς έπαινο
του αυγού. Στοιχειώδεις και απόλυτο, είναι, υποθέτω,
το πιο διάσημο και οικείο σχήμα στον κόσμο. Χωρίς να το
χαρακτήρισω με υπερβολικό τρόπο, θα έλεγα ότι, άλλωστε, αυτό
είναι το νόημα —η ανατροφή, η συντήρηση και η φροντίδα των
κοτόπουλων: πρόκειται για το αυγό. [...] Σπάνια μαζεύω τα αυγά ενός
απογεύματος, γκρινιάζοντας αν οι προστατευόμενοί μου ήταν τσιγκούνηδες,
αμελείς ή δόλιοι, χαίρομαι αν ήταν γενναιόδωροι, ώστε δεν επιτρέπω στον
εαυτό μου τη φαντασίωση ότι ο κόσμος μπορεί με κάποιο μυστηριώδη τρόπο να
λυτρωθεί από το αυγό, το γνήσιο, αυθεντικό, μη βιομηχανικό αυγό, που αναδύεται
από τη γνήσια, αυθεντική, μη βιομηχανική κότα. Μέχρι να τα βρούμε με την κότα
και το αυγό, μέχρι να τα επαναφέρουμε στην παλιά, την αληθινή και σωστή σχέση
μαζί τους, τι σημασία έχουν τα παγκόσμια συμβούλια, τα διεθνή νομισματικά
συστήματα, ο καπιταλισμός, ο μαρξισμός και όλες οι ματαιοδοξίες και οι αξιώσεις
του κόσμου; Πρέπει να ξεκινήσουμε με κάτι αρχαίο και απλό και όμορφο, κάτι
σαν το αυγό. Αυτό ζητάει πολλά από το αυγό, υποθέτω. Ή πολλά από την
ανθρωπότητα. Το μη εμπορικό αυγό είναι ένας πολύ ταπεινός και πολύ
εύθραυστος περιέκτης για τη λύτρωση του κόσμου. Κι όμως, κι όμως,
λέω, καθώς μαζεύω τα αυγά μου, πρέπει κανείς, με βεβαιότητα,
να ξεκινήσει από κάπου και εγώ θα ξεκινήσω με το αυγό.
Θα το αφήσω στους φιλοσόφους να κατασκευάσουν
νέες κοσμολογίες. Εγώ θα μαζέψω
φρέσκα αυγά.»

περί τίνος πρόκειται;

Ποιος είναι ο κόσμος στον οποίο ζούμε σήμερα; Τι ακριβώς σημαίνει για εμάς; Είμαστε όντως άνθρωποι; Ποιες είναι οι σχέσεις μας με τους μη-ανθρώπους; Πόσο σημαντικά και καθοριστικά διαμορφώνει ο σχεδιασμός και οι κλειστοί και ελεγχόμενοι χώροι τον τρόπο με τον οποίο υπάρχουμε; Ακόμα, ποια η πραγματική σημασία των δικτύων που διασυνδέουν αυτούς τους χώρους; Είναι η σχεδιαστική ευφυΐα κάτι μονάχα ανθρώπινο; Μήπως, τελικά, οι δικές μας χαράξεις είναι απροσπέλαστες με τρόπο που τελικά προστατεύουμε τους εαυτούς μας από το βλέμμα και το βεληνεές των άλλων περιορίζοντας σημαντικά το τυχαίο και το απρόβλεπτο;

Τα τελευταία αυτά ερωτήματα τροφοδότησαν την ερευνητική εργασία μου· και με ακολουθούν. Ένα ακόμη εύλογο ερώτημα: Ποια είναι η σχέση αυτών των ερωτημάτων με την αρχιτεκτονική;

Πριν από πέντε χρόνια, πίστευα ότι η διπλωματική εργασία μου θα ήταν η αρχιτεκτονική στην πιο «σημαντική» εκδοχή της —με οτιδήποτε μπορεί αυτό να σημαίνει για έναν φοιτητή στα πρώτα χρόνια των σπουδών του. Σήμερα, χωρίς απαραίτητα να αισθάνομαι ότι αποκλίνω από αυτή την σίγουρα ξεθωριασμένη πια φιλοδοξία, τα πράγματα είναι λίγο διαφορετικά. Τελικά, παρακολουθώ τον σχεδιασμό ως κάτι το οποίο δεν μας μιλά μονάχα για την αρχιτεκτονική, αλλά ως κάτι το οποίο μας μιλά και για την αρχιτεκτονική. Μας μιλά για κλειστούς, ανοιχτούς, δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, υλικά και αισθητικές ποιότητες, αντικείμενα, χρηστικά ή μη, λιγότερο ή περισσότερο προσπελάσιμα από τους άλλους και τον έξω κόσμο. Μας μιλά, ακόμα, όμως, για το έντερο και το δέρμα μας, για τη βρομιά ανάμεσα στο νύχι και τη σάρκα μας, για κόττες και καλώδια, για δίκτυα και για δέντρα. Αλλά, τελικά, και για εμάς, για τους εαυτούς μας, για τον τρόπο που τοποθετούμε τον εαυτό μας μέσα στον κόσμο — ο σχεδιασμός, δηλαδή, ως ένας τρόπος να αναπνέουμε.

Θυμάμαι τη γιαγιά μου να αφήνει μερικά από τα καλύτερα της σοδιάς της έξω, στον ανελέητα καυτό ήλιο του καλοκαιριού, μέσα σε ένα μεταλλικό σκεύος, έναν περιέκτη καλυμμένο με ένα ύφασμα. Εκεί, μαζεύονταν διάφορα έντομα. Άλλα

αιωρούνταν από πάνω και άλλα κοντοστέκονταν έξω από το μεταλλικό τοίχος σαν να γνώριζαν τι κρυβόταν από πίσω. Το περιεχόμενο σταφίδιαζε, ξεζούμιζε, ξεφλούδιζε, έλιωνε...ήταν ένα οσφρητικό κάλεσμα για τα έντομα που θα έρχονταν να πάρουν λίγο από αυτό που σιγά-σιγά θα χανόταν.

Αυτά τα υγιή και μεγάλα καλούδια, θυσιάζονταν για μια στιγμή που ακόμη δεν είχε έρθει. Η γιαγιά μου, μέσα από αυτή τη γνωστή και απλή πρακτική, σιάλιζε μέσα στον χρόνο, ψάχνοντας ένα ασφαλές μέρος για το μέλλον. Η γιαγιά μου, όχι οπαδός του μινιμαλισμού ή του μοντερνισμού, μπορεί να μην είναι αρχιτέκτονας, αλλά είναι ένα on με σχεδιαστικές ικανότητες.

Τα προηγούμενα ερωτήματα που ανέφερα είναι μερικά δύσκολα ερωτήματα, και δεν μπορώ να υποσχεθώ, ούτε όμως να υπαινιχθώ ότι με αυτή την τελική εργασία θα καταφέρω να τα απαντήσω. Όμως, μέσα από την παρούσα διπλωματική εργασία, και έχοντας όλα αυτά τα ερωτήματα κατά νου, επιστρέφω σε κάτι προσωπικό, ιδιαίτερα οικείο και γνώριμο: στην κατοικία της γιαγιάς και του παππού μου.

Η κατοικία βρίσκεται στην Αγία Κυριακή, ένα μικρό ορεινό χωριό το οποίο βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 750 μ. και το οποίο απέχει 10 χιλ. από την πόλη της Καστοριάς. Σε αυτό το χωριό και σε ακτίνα μερικών χιλιομέτρων από αυτό, μπορούμε να εντοπίσουμε αμπέλια, σιτηρά, καλαμώνες, σιλό, φυτείες καπνού, μπάλες από άχυρο, μικρότερες και μεγαλύτερες φάρμες με πρόβατα και αγελάδες, και —ειδικότερα τα τελευταία χρονιά, ως απάντηση στην αδιάκοπη δίψα μας για ηλεκτρόνια— ηλιακές φάρμες.

Η κατοικία έχει αποτελέσει, με άμεσο αλλά και έμμεσο τρόπο, σημείο αναφοράς για αρκετές εργασίες κατά την διάρκεια των σπουδών μου. Και εκεί είναι που επιστρέφω και πάλι —ναι, ενδεχομένως για τελευταία φορά. Τι είναι αυτό που κάνει αυτή την κατοικία τόσο συναρπαστική αν εξαιρέσουμε τον ίδιο το χώρο, το ωραίο μικρό χωριό και το αγροτικό τοπίο; Κατά την δική μου γνώμη η σαγήνη προκύπτει από τον ίδιο τον τόπο, όχι όμως ως ένα μέρος το οποίο θα βλέπαμε σε μια διαφήμιση οργανικών προϊόντων, αλλά ως ένα μέρος όπου μερικά αρχικά άσχετα μεταξύ τους πράγματα και καταστάσεις συγκρούονται, αναπτύσσοντας σταδιακά μια περίεργη σχέση αντιθετικής συνύπαρξης, σαν βγαλμένα από κάποιο όνειρο. Ακόμα, όμως, η δυναμική αναβλύζει από το περιεχόμενό της ίδιας της κατοικίας και των επιλογών των δύο συγκατοίκων. Μεταξύ άλλων, που αυτή τη στιγμή μου διαφεύγουν, αυτή η κατοικία περιέχει έναν ψεύτικο Paul Peel, ένα βαλσαμωμένο ρακούν και παυσίπονα Tylenol από το Τορόντο, θαλασσινά από κάθε άκρη του ωκεανού, ρούχα και κάθε λογής αντικείμενα από την Τουρκία, το Μπαγκλαντές

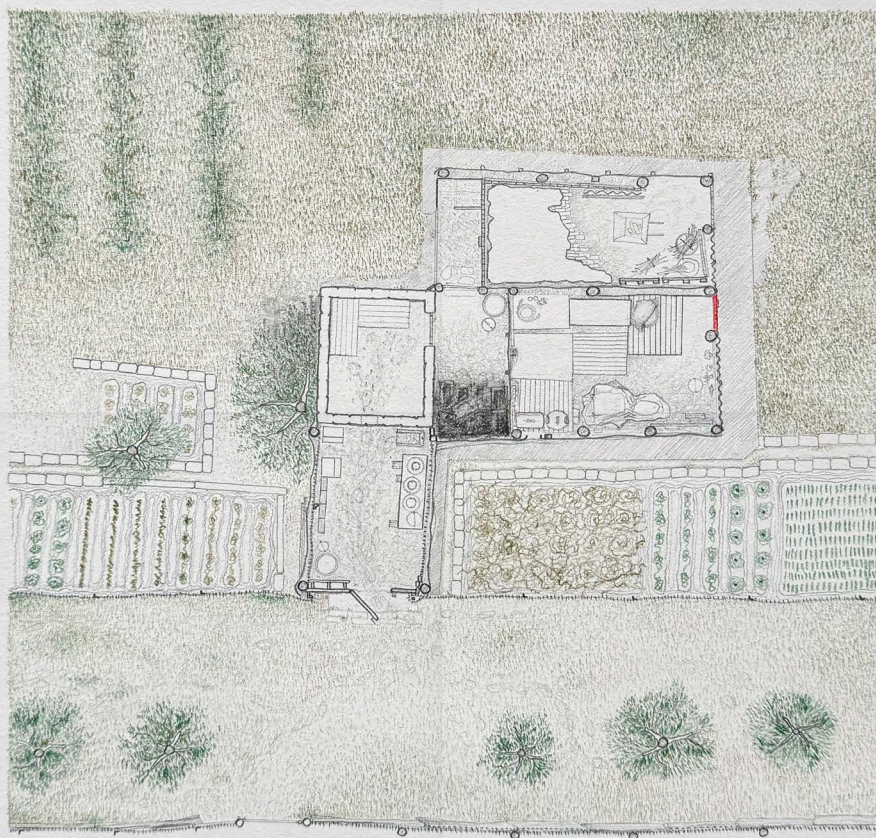
και την Ινδονησία, ηλεκτρονικές τεχνολογικές συσκευές κατασκευασμένες —ή συναρμολογημένες— στην Κίνα, καφέ από την Κολομβία, μπανάνες από το Εκουαδόρ... Όμως, αυτό που πραγματικά είναι απίστευτο σε αυτό το μέρος είναι ότι μερικές φορές πράγματα εμφανίζονται από κοντινότερες αποστάσεις, πράγματι πολύ κοντινές, μόλις μερικά βήματα από την εξώπορτα, έξω από την αυλή και τον κήπο, πίσω από την κατοικία. Εκεί βρίσκεται ένας λίγο διαφορετικός, ταπεινός, περιέκτης. Εκεί, θα βρούμε σπαράγματα από αντικείμενα άγνωστης προέλευσης τα οποία έχει σύρει ο πάππος μου μέχρι πίσω στην αυλή, αυτοσχέδια εργαλεία, κότες και αυγά, κούτσουρα από τους έμπορους ξυλείας της γύρω περιοχής, ζαρζαβατικά που σιγά-σιγά έρχονται από λίγο πιο μακριά από ότι συνήθως αλλά και διάφορα φυτά και δέντρα. Μερικές φορές πάλι, μπορείς να συναντήσεις μερικούς επισκέπτες όπως κουνάβια, καρακάζες, έναν πελαργό που επιστρέφει στο χωριό την άνοιξη από την Υποσαχάρια Αφρική, ποντίκια κ.α.

Για τη γιαγιά και τον παππού μου η αυλή και ο κήπος είναι σχεδιασμένοι, οργανωμένοι, αυστηρά οριοθετημένοι χώροι και αποτελούν το πεδίο της καθημερινής δράσης τους. Εκεί, μέσα από ευρεσιτεχνικές τάσεις και μια διάθεση για συμμετρία και γραμμικότητα κάνουν την εμφάνισή τους μερικές από τις πρακτικές και τα εργαλεία που χρησιμοποιούν: η σκούπα της αυλής, τα τσουβάλια και οι κουβάδες, τα καφάσια, οι κότες και τα αποφάγια, στοιβαγμένα κούτσουρα, ξύλινες σανίδες και μεταλλικά εξαρτήματα, διάφορα φυτά και δέντρα (ενδημικά και μη).

Κατά τη διάρκεια του έτους μπορούμε να βρούμε στην αυλή περισσότερα από 60 διαφορετικά είδη φυτών και δέντρων. Μερικά από αυτά τα φυτά βρίσκονται σε γλάστρες και άλλα ριζωμένα στο έδαφος. Αυτή η συλλογή έχει διαμορφωθεί με μία ήπια αλλά αισθητή συνεισφορά τυχαίων, αυθόρμητων και “φυσικών” μηχανισμών, αλλά πάντα μέσα από το δίκτυο της αγοράς οπωροκηπευτικών αλλά και από την επικοινωνία αναμεσα σε γείτονες, φίλους και συγγενικά πρόσωπα προς μια εκλεκτική επιμέλεια και αναζήτηση αισθητικών ποιοτήτων.

Σήμερα, μεταφέραμε και σιορπίσαμε στην αυλή τα φυτά τα οποία τον χειμώνα βρίσκονται στο υπόγειο πίσω από την γυάλινη γκαραζόπορτα. Σήμερα, λοιπόν, ενώ η μνήμη του παππού μου ξεθωιάζει και ο κήπος σιγά-σιγά θα μοιάζει πιο παραμελημένος από ποτέ, και αφού τέλειωσα με τη μετακίνηση των φυτών, κατευθύνθηκα πίσω στην αυλή και μπήκα μέσα στο κότετσι.

Shed & Chicken Coop
(μολύβι, ξυλομπογιά και κάρβουνο
σε χαρτί, 110gr, 29,7 cm x 40 cm)

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

1. Agriogitiko (Αγιογιτίκο) & Rhoditis (Ροδίτης) wine grapes — 2. Matricaria chamomilla (Χαμομήλι) — 3. Aprenia cordifolia — 4. Ocimum basilicum (Βασίλικός) — 5. Pelargonium zonale (Περγάνι) — 6. Solanum pseudocapsicum (Κεράσι της Περούζαλης) — 7. Dimorphotheca fruticosa — 8. Pilea peperomioides (Chinese Money Plant ή Πιλέα) — 9. Begonia maculata (Polka Dot Begonia, Βιγένια) — 10. Cyclamen persicum (Κυκλάμινος) — 11. Celosia argentea (Spicata) — 12. Zinnia elegans (Ζίννια) — 13. Tagetes patula (Κατιφές) — 14. Physostegia virginiana — 15. Ipomoea purpurea (Χαμάκι ή Περιοσολίδα) — 16. Lavandula (Λιβάντα) — 17. Rosmarinus officinalis (Δεντρολίβανο) — 18. Kalanchoe delagoensis — 19. Tradescantia cerinthoides — 20. Hosta plantaginea

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

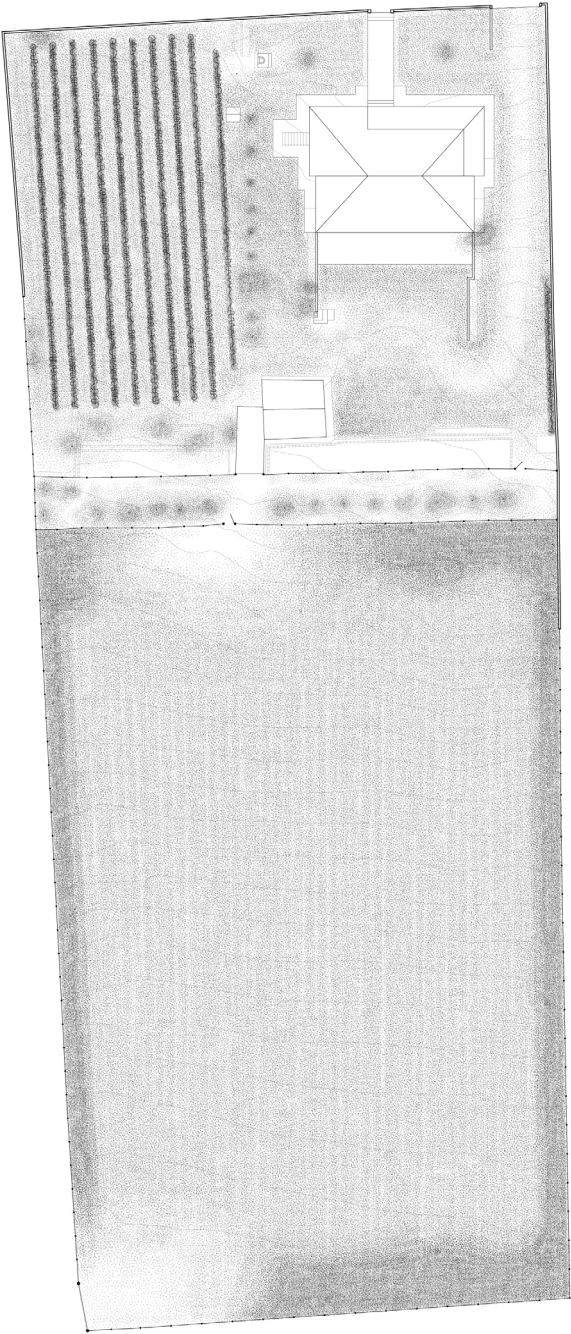
39.

40.

21. Celosia argentea (Cristata ή Δειρή του κόκορα) — 22. Rosa (Τριαντέφυλλο) — 23. Rosa (Τριαντέφυλλο) — 24. Rhus typhina (Staghorn Sumac) — 25. Beta vulgaris (Παράγγι) — 26. Euphorbia marginata (Snow on the mountain ή White Margined Spurge) — 27. Castanea (Καστανιά) — 28. Hylothelephium telephium (Orpine) — 29. Delargonium peltatum (Γιπέρι) — 30. Ficus carica (Σύκιά) — 31. Narcissus sp. (Νάρκισσος) — 32. Hyacinthus orientalis (Υάκινθος ή Ζουμπουλί) — 33. Citrus x limon (Λεμόνι) — 34. Schlumbergera truncata (Τριφυλιά) — 35. Punica granatum (Ανανά Κόκο) — 36. Lilium candidum (Λευκό Κόκο) — 37. Calendula officinalis (Καλέντουλα) — 38. Taraxacum officinale (Ταραξάκο ή Πιπεράλιδι) — 39. Washingtonia filifera (Φοίνικας-βεντάλια) — 40. Erodium cicutarium (Ερβώδιος ή Χρέντζι)

0

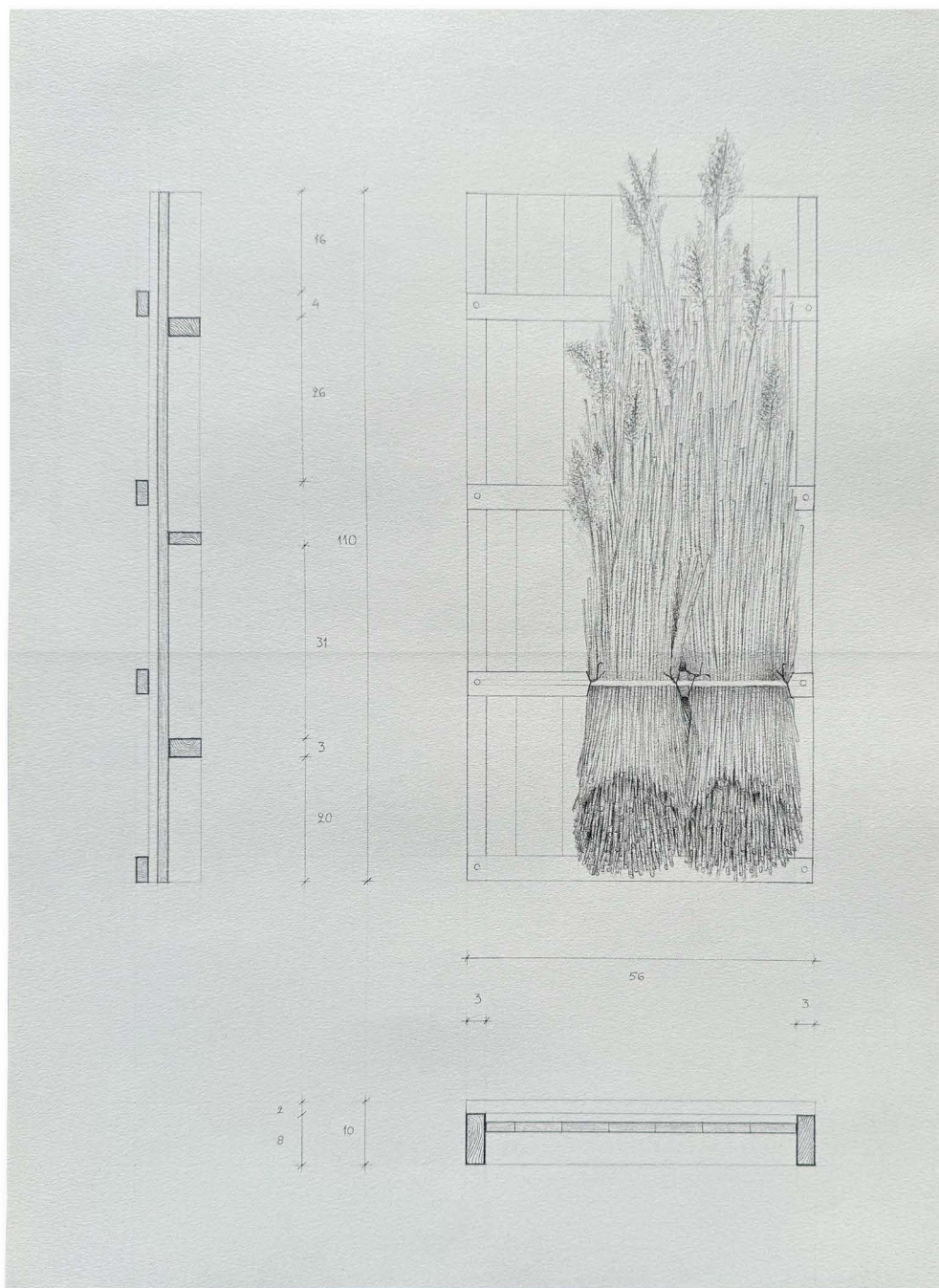
50 M

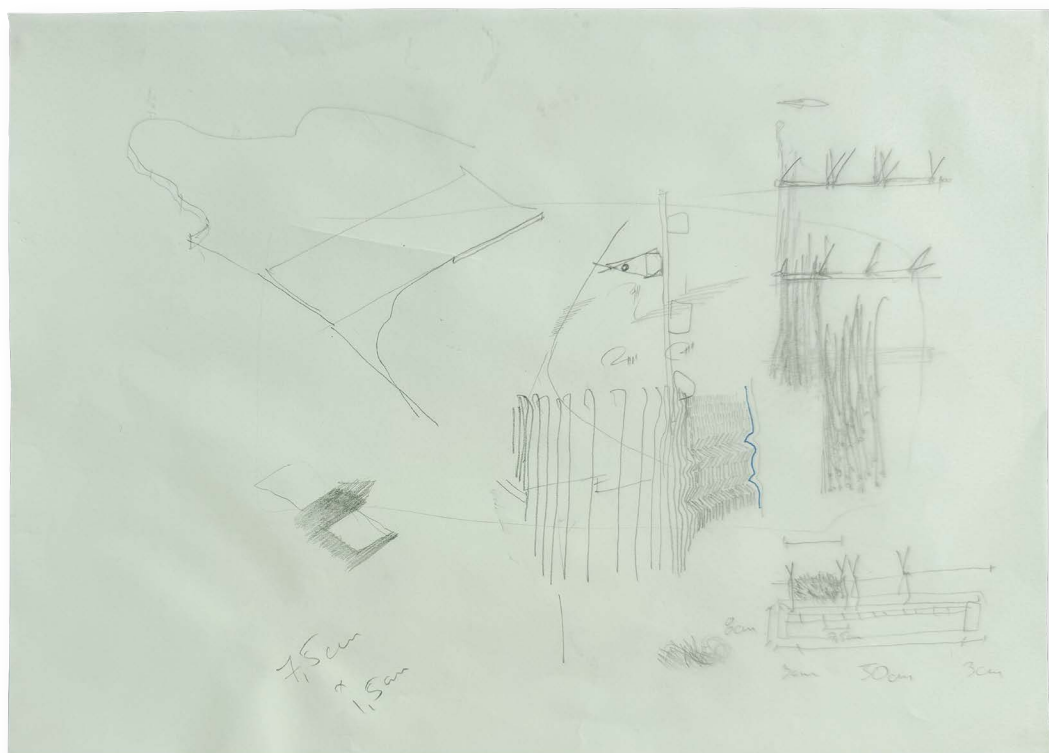
Thatch Wall Prototype
(μολύβι σε χαρτί, 110gr, 29,7 cm x 41 cm)

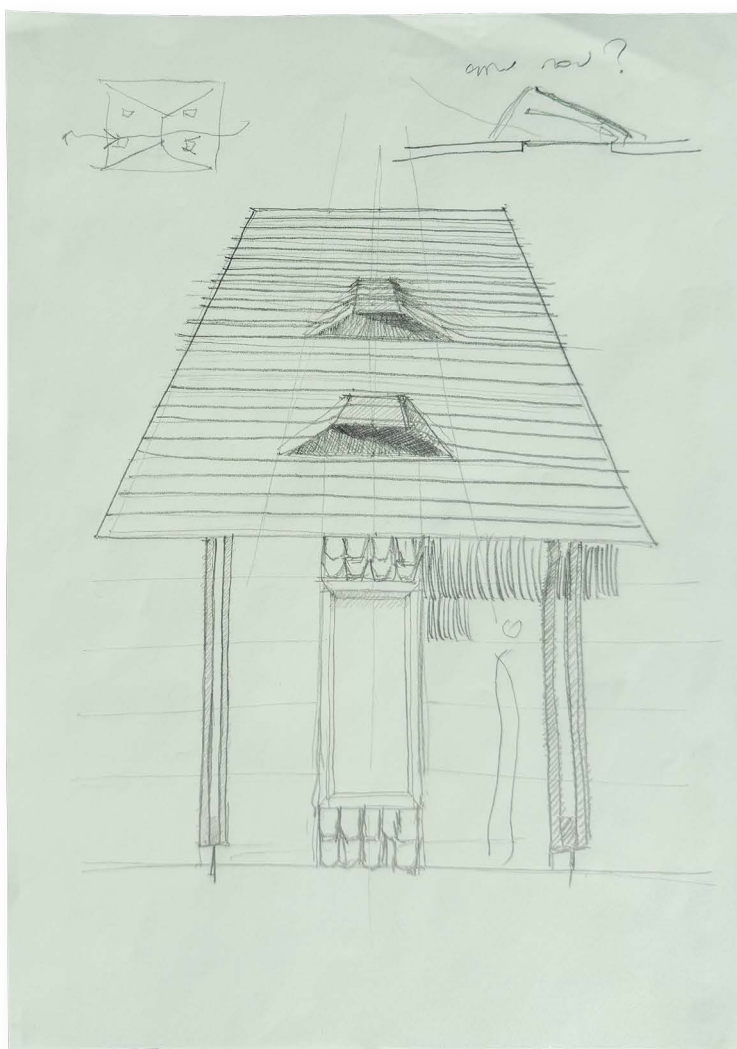

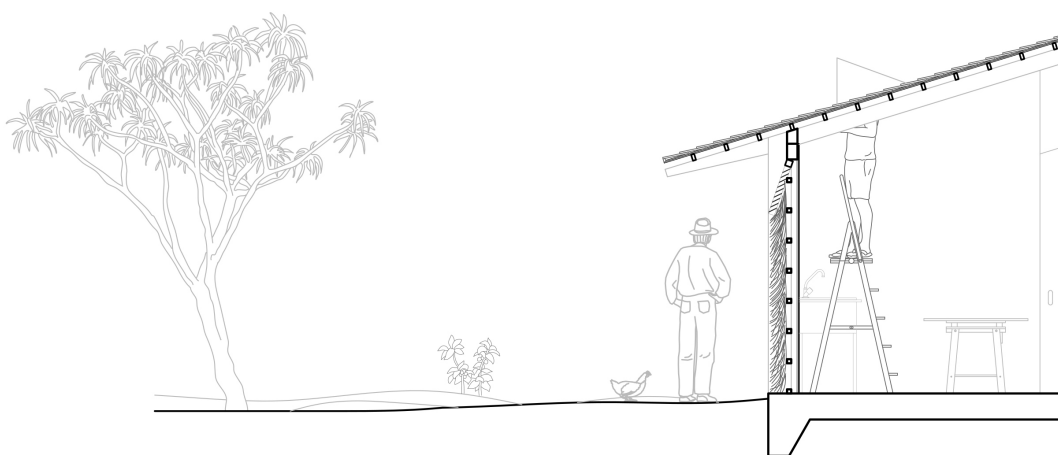

σκίτσο
(μολύβι σε πράσινο χαρτί, 80gr, 21 cm x 29,7 cm)

σκίτσο, νότια όψη
(μολύβι σε πράσινο χαρτί, 80gr, 21 cm x 29,7 cm)

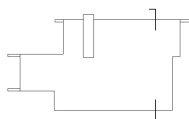
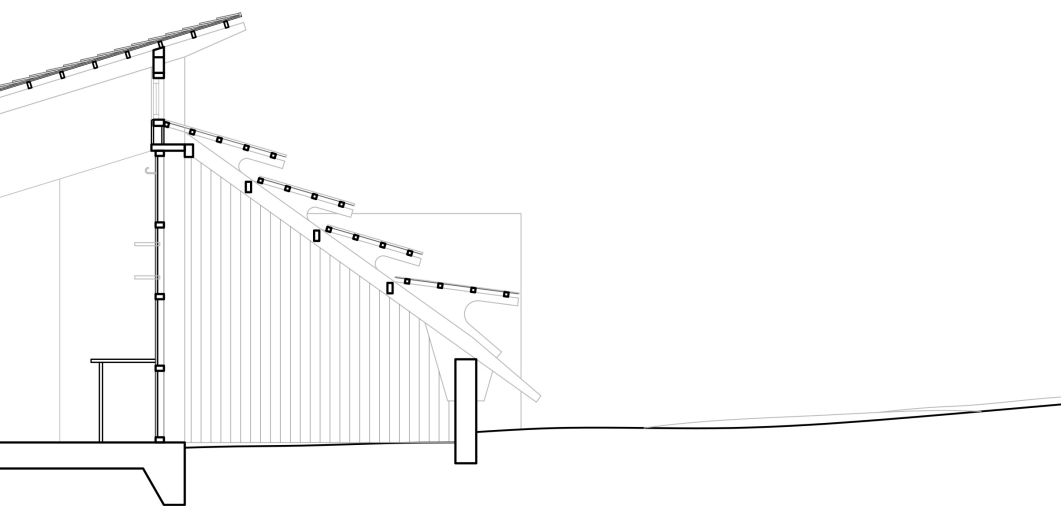
0
|

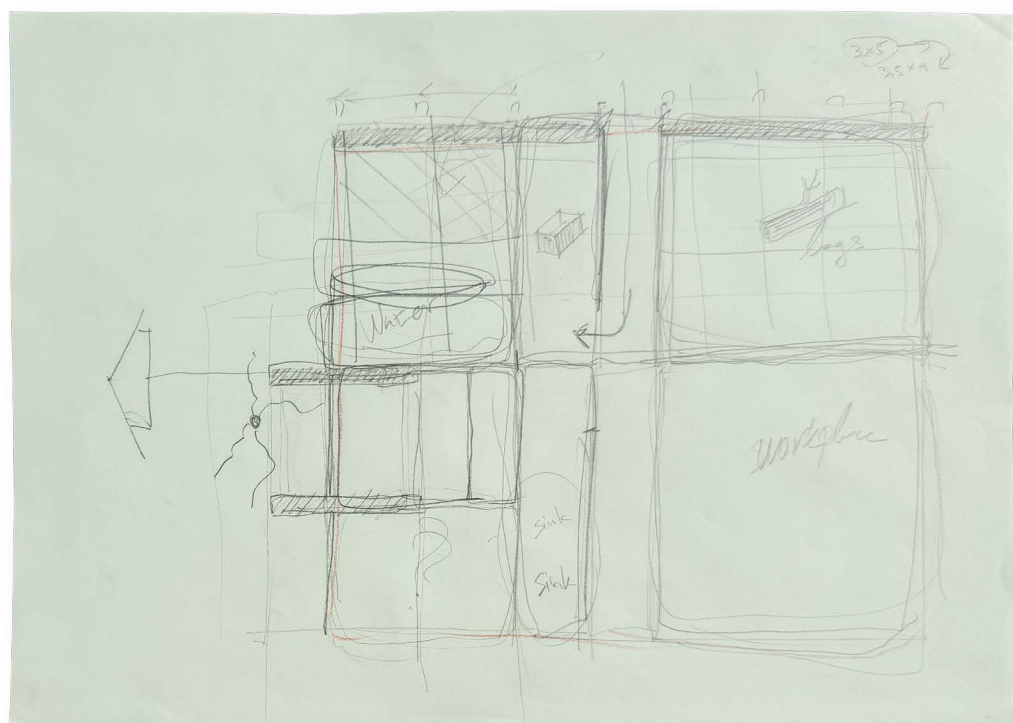
|

|

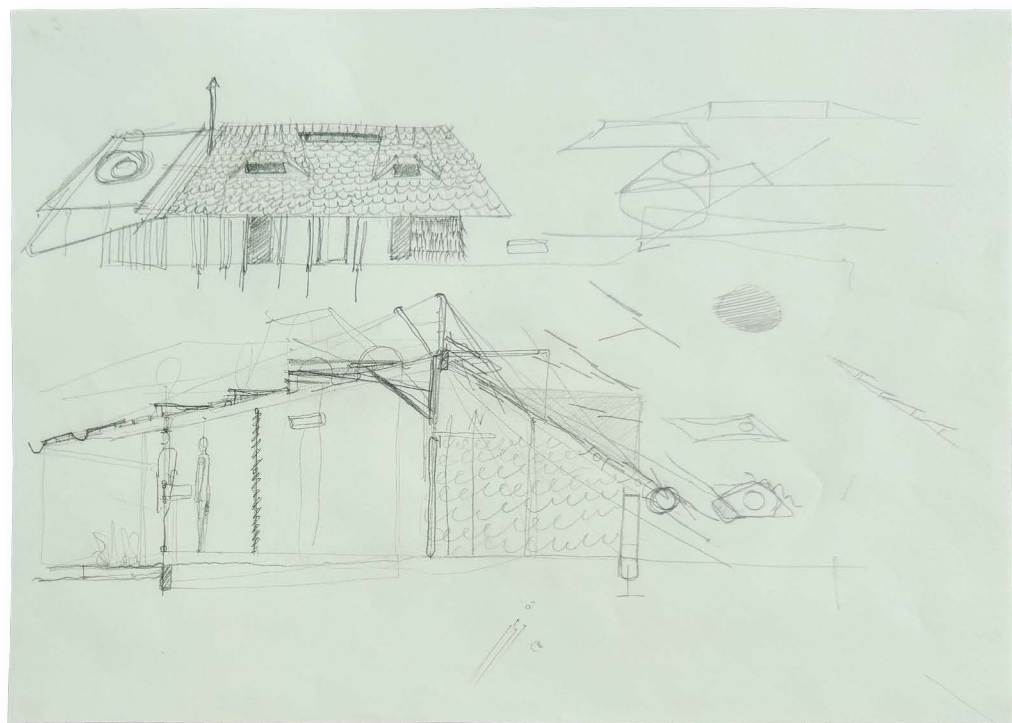
|

4
|

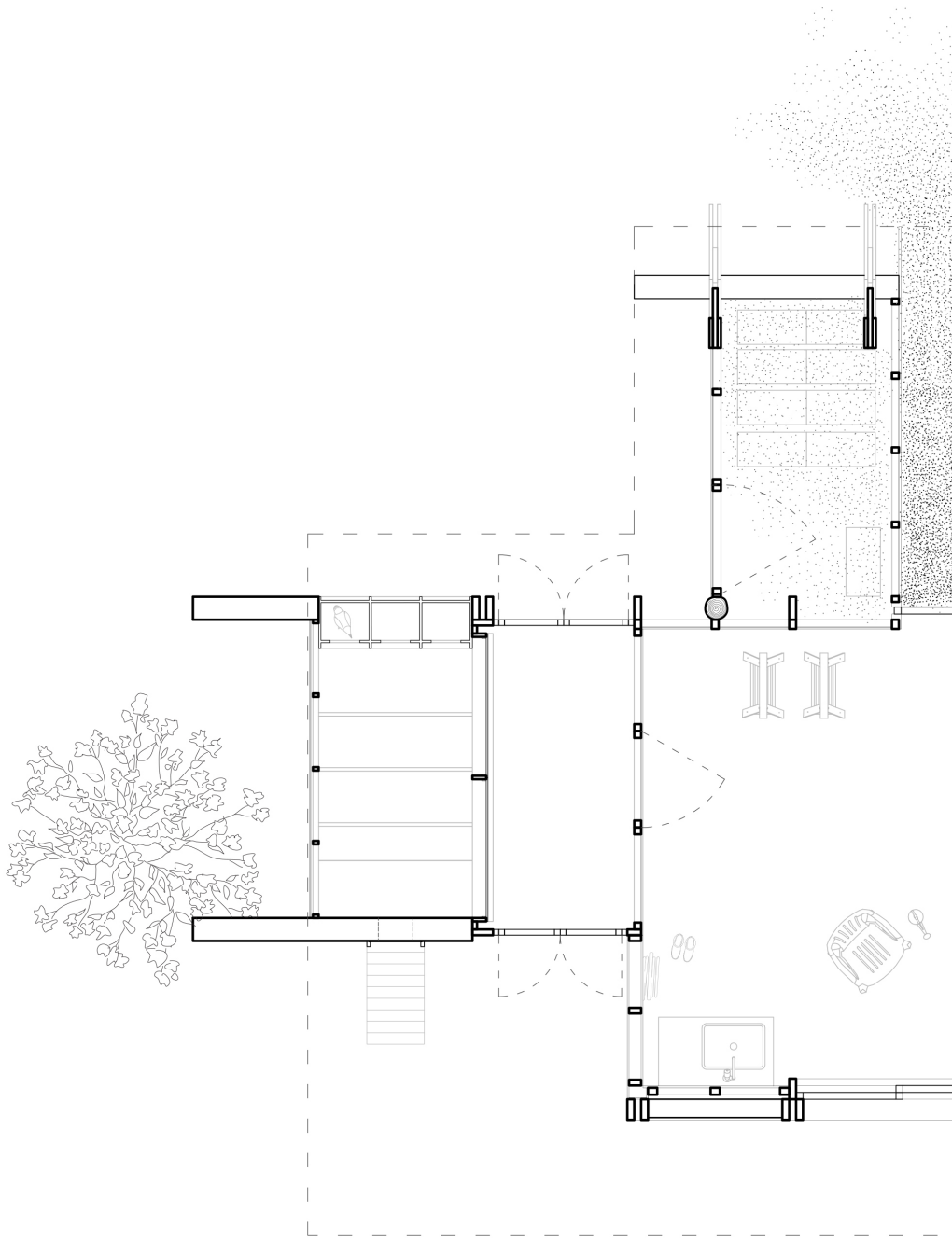

σκέτσο, διάγραμμα κάτοψης
(μολύβι σε πράσινο χαρτί, 80gr, 21 cm x 29,7 cm)

σκέτσο, νότια όψη και τομή
(μολύβι σε πράσινο χαρτί, 80gr, 21 cm x 29,7 cm)

0

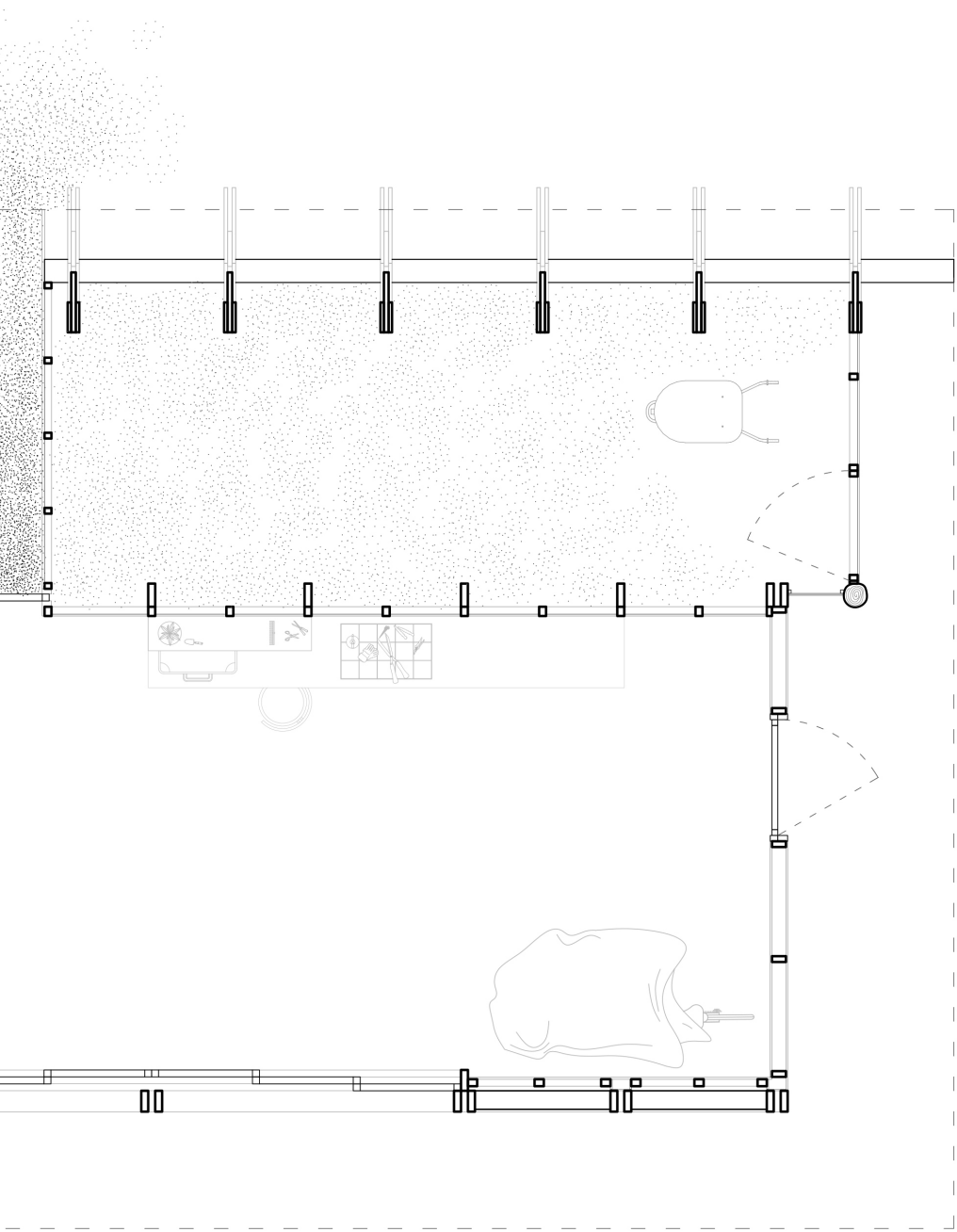
|

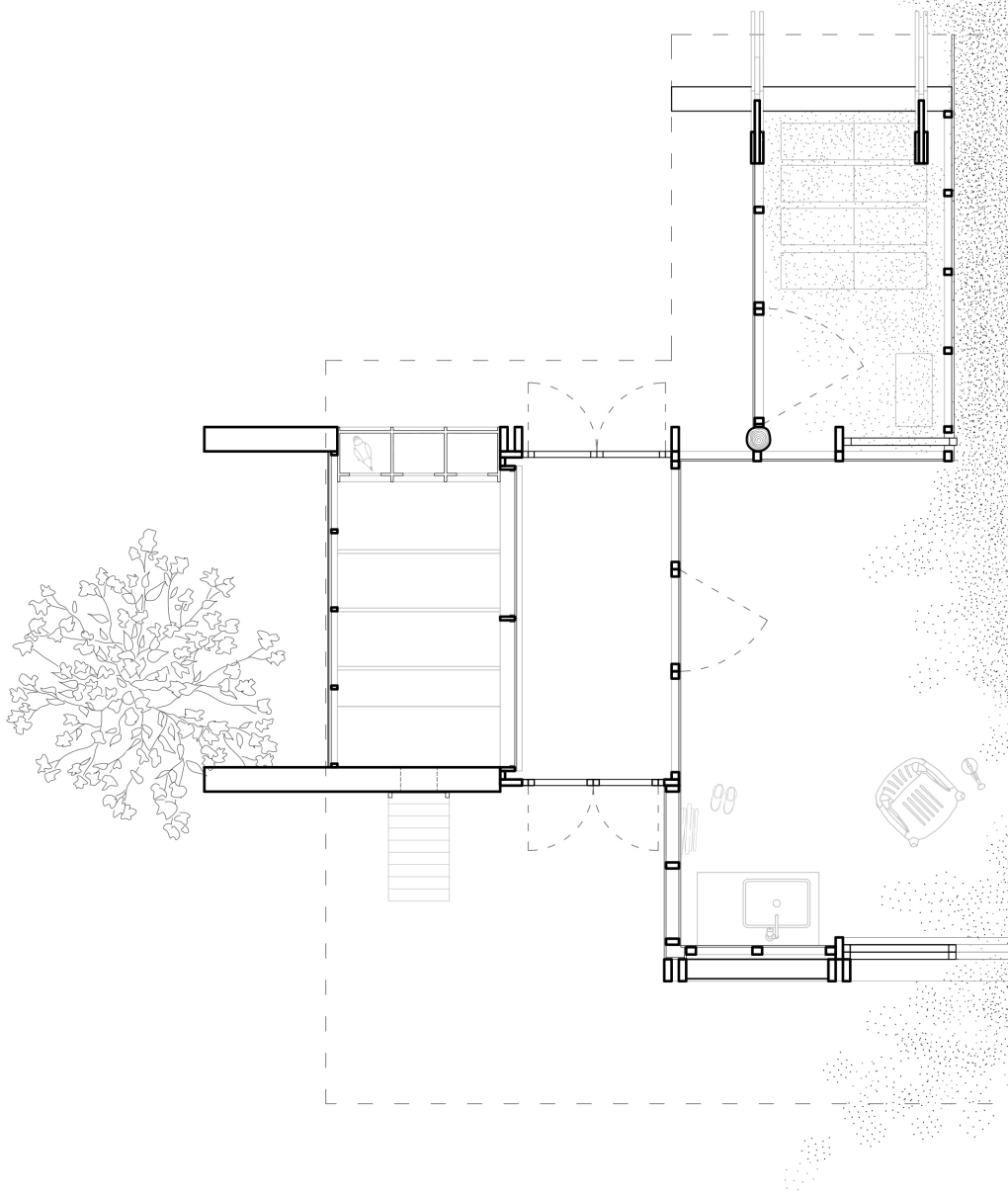
|

|

4

|

0

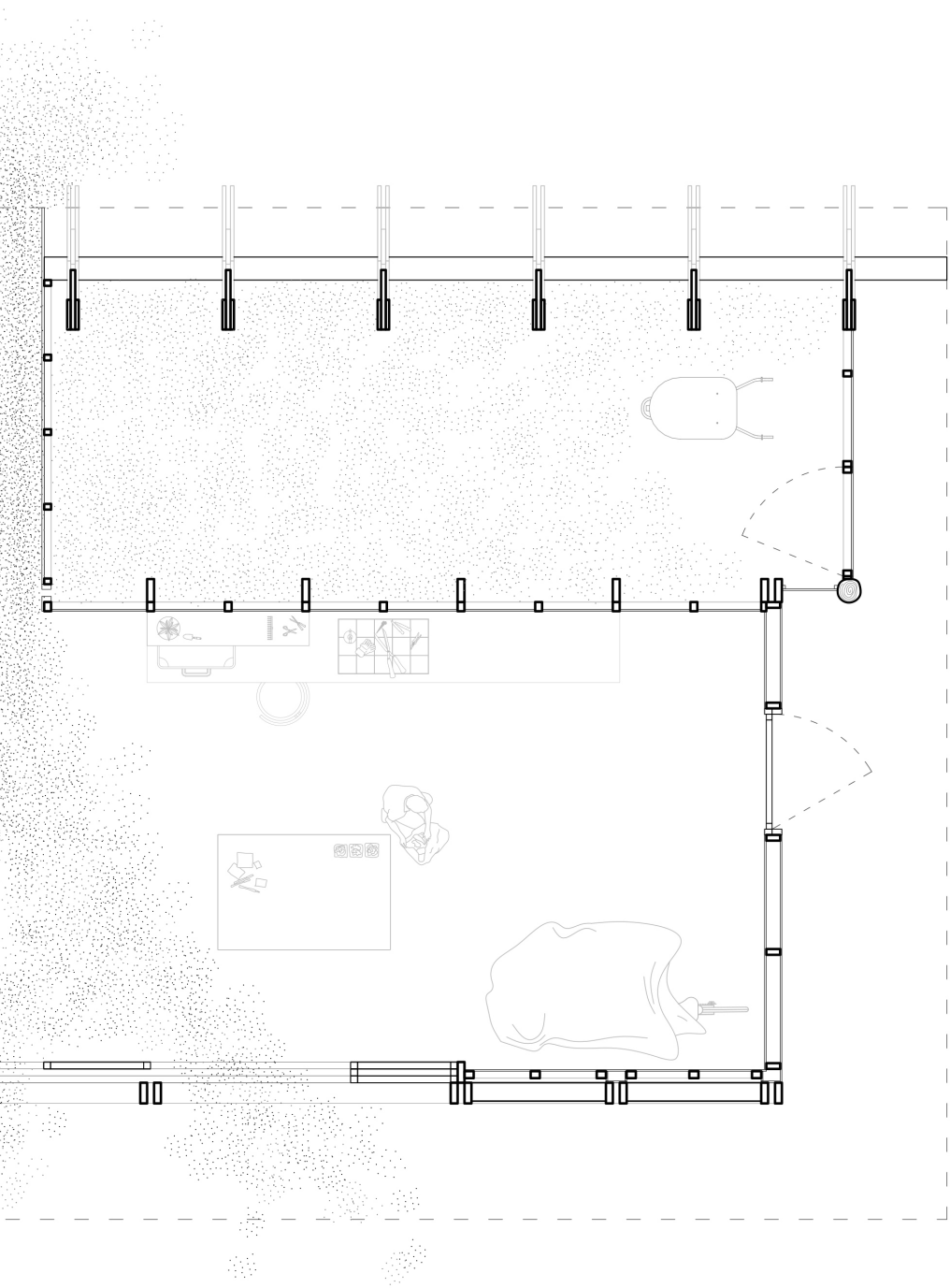
|

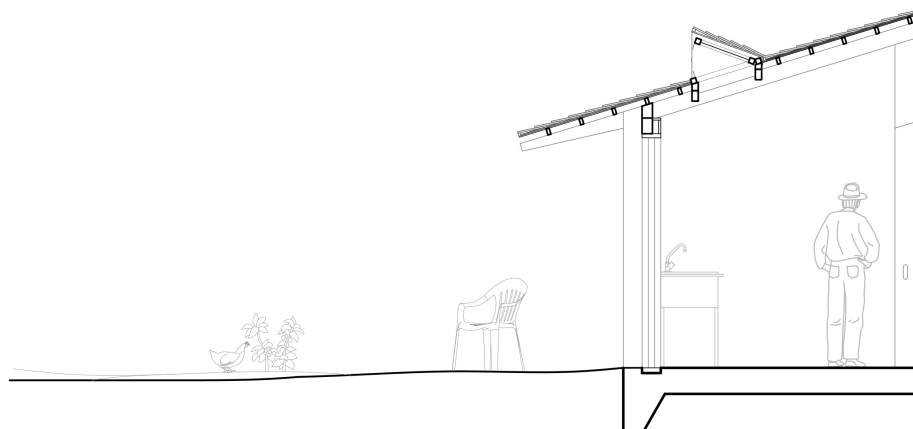
|

|

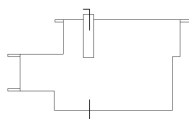
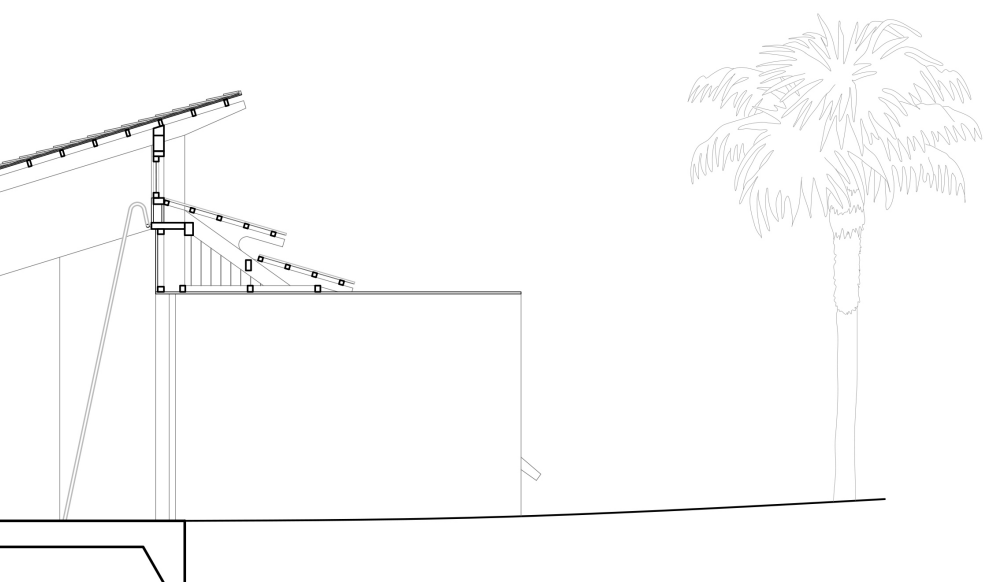
4

|

0 | | | | 4

επίστρωση στέγης
κλ.1:10 (διαστάσεις: 10 cm x 15cm)

εξωτερική επένδυση τοιχοποιίας κοτετσιού
κλ.1:10 (διαστάσεις: 10 cm x 15cm)

ξύλινες σανίδες
(διαστάσεις: 40 cm x 9,5 cm x 1,5 cm)

ξύλινες σανίδες
(διαστάσεις: 35 cm x 7 cm x 1,5 cm)

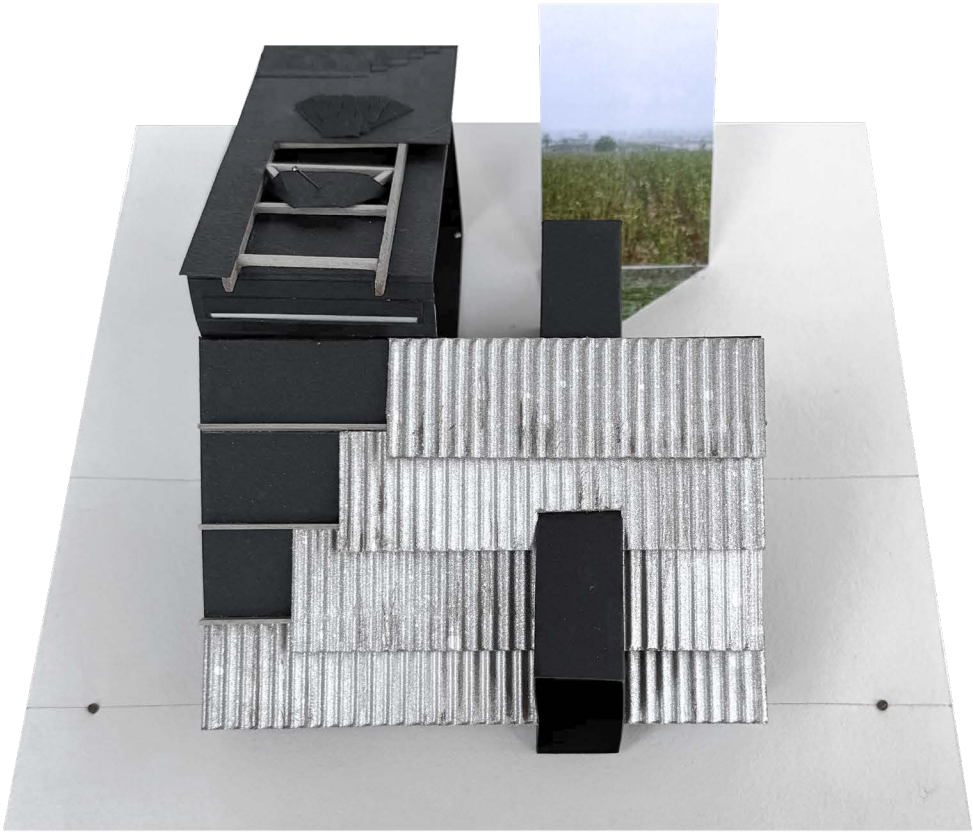

μακέτα και (prototype)
τοιχοποιία από καλάμια
κλ. 1:50 & 1:1

μακέτα
κλ. 1:10

μακέτα
κλ. 1:75

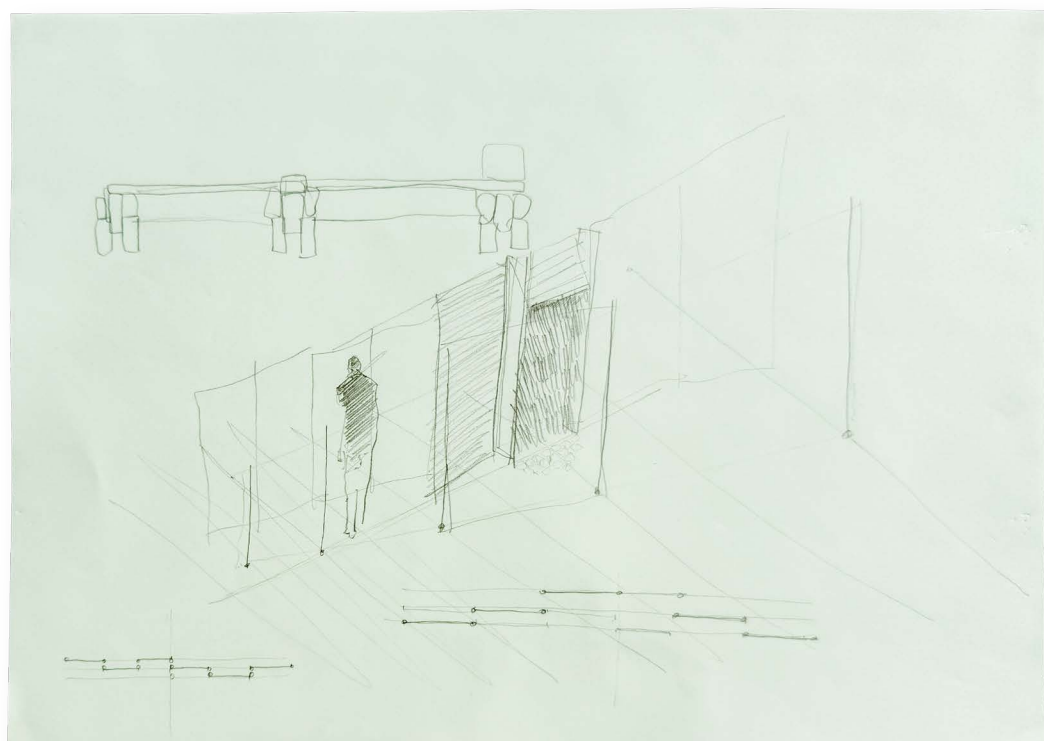

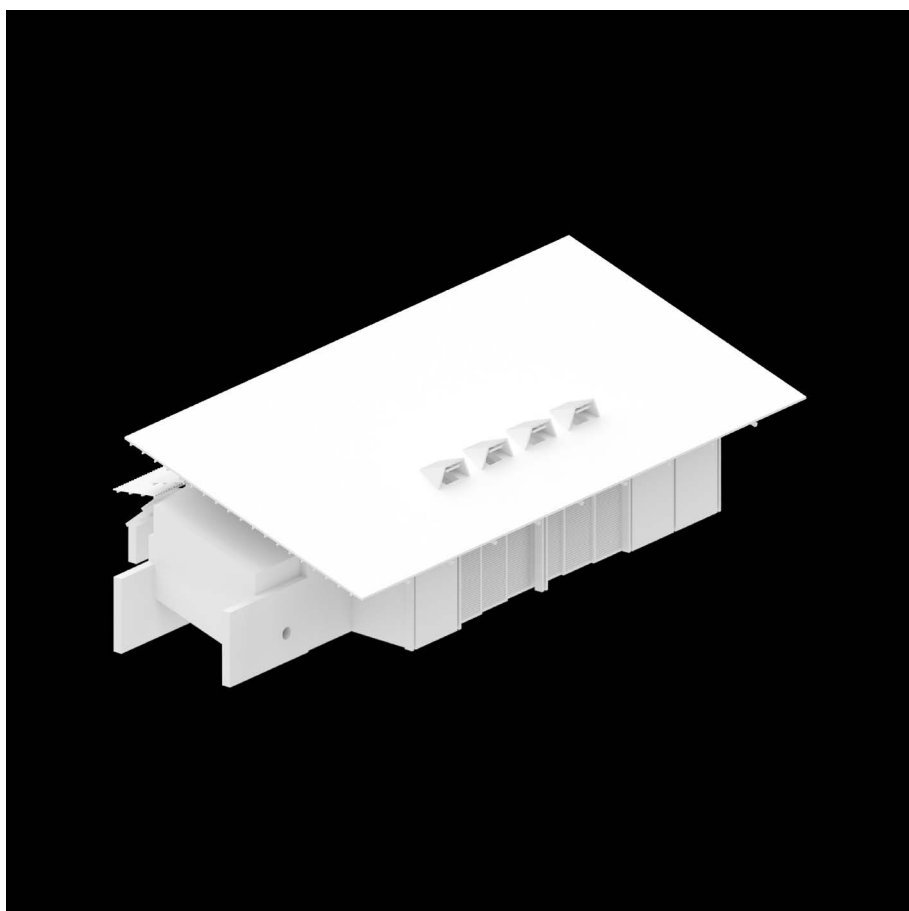

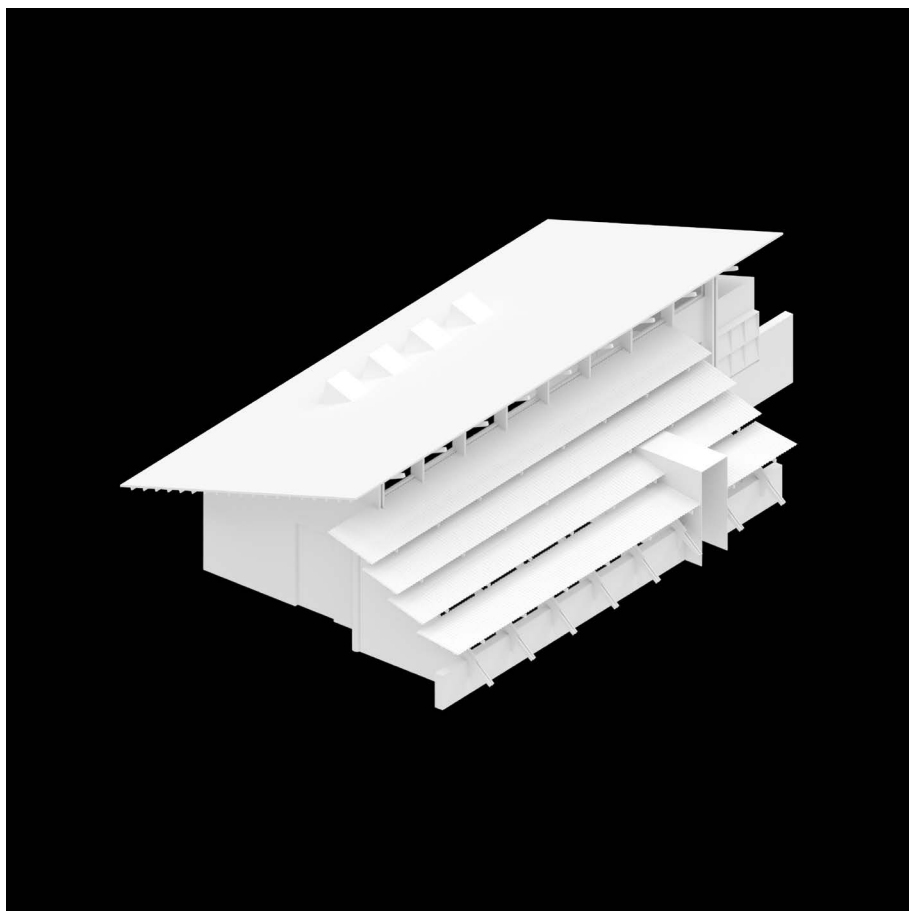

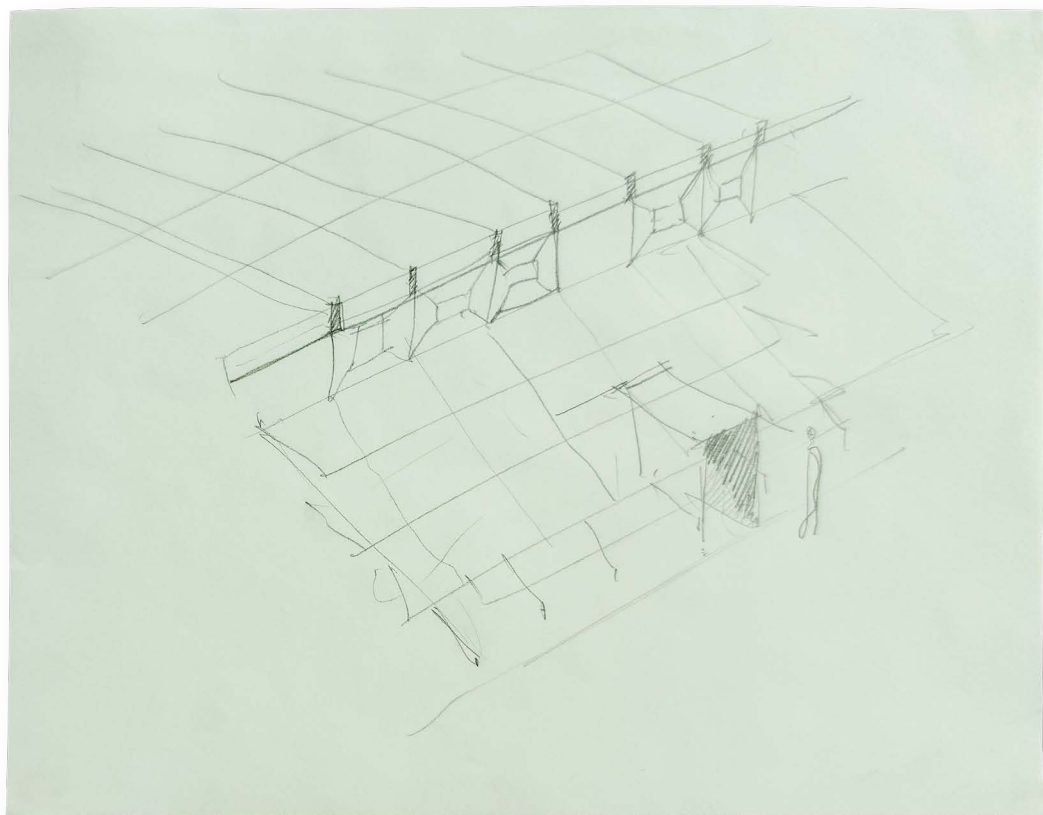
σκέτσο, νότια όψη
(μολύβι σε πράσινο χαρτί, 80gr, 21 cm x 29,7 cm)

νοτιοδυτική
αξονομετρική άποψη πρότασης

βορειοανατολική
αξονομετρική άποψη πρότασης

σπίτσο, βόρεια όψη
(μολύβι σε πράσινο χαρτί, 80gr, 21 cm x 27,1 cm)

ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΑ

Haraway, J. (2008). When Species Meet, Minneapolis: University of Minnesota Press.

Lawler, A. (2015). Why did the chicken cross the world?, London: Duckworth Overlook.

Nicol, C. J. (2015). The Behavioural Biology of Chickens, CAB International.

Smith P. & Daniel Ch. (2000). The Chicken Book, Athens: The University of Georgia Press.

Βάσσο, Κ. Γεωπονικά, Αρχαιότητα – Βυζάντιο, (μτφ. Επ. Μαλαίνου), Εκδόσεις Κουλτούρα (4^η ανατύπωση), Αθήνα: 2014.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Mace, J. L.; Knight, A. (2024). From the Backyard to Our Beds: The Spectrum of Care, Attitudes, Relationship Types, and Welfare in Non-Commercial Chicken Care, *Animals* 2024, 14, 288
<https://doi.org/10.3390/ani14020288>

Burmeister A-K, Drasch K., Rinder M., Prechsl S., Prechsl A., Korbel R. & Saam NJ (2020). Development and Application of the Owner-Bird Relationship Scale (OBRS) to Assess the Relation of Human to Their Pet Birds. *Frontiers Veterinary Science*. 7:575221
<https://www.frontiersin.org/journals/veterinary-science/articles/10.3389/fvets.2020.575221/full>

Lori, M. (2017). Thinking chickens: a review of cognition, emotion, and behavior in the domestic chicken. 20:127-147
<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5306232/#Sec3>

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Adler, J. & Lawler, A. (2012). 'How the Chicken Conquered the World', *Smithsonian magazine*, June.
<https://www.smithsonianmag.com/history/how-the-chicken-conquered-the-world-87583657/>

Rutherford-Fortunati, A. (2012). 'A Hen's Relationship with her Eggs', *Gentle World*, 29 June. <https://gentleworld.org/a-chickens-relationship-with-her-eggs/>

Barnes, A. (2019). 'Creating An Enriching Life For Chickens'. *The Open Sanctuary Project*, 18 September. <https://opensanctuary.org/creating-an-enriching-life-for-chickens/>

Hope, D. (2019). 'The Super Chicken Study Part 1: Why Collaboration is the New Competition', *Medium*, 24 September.
<https://medium.com/heroicpresence/the-super-chicken-study-part-1-why-collaboration-is-the-new-competition-efb70b111a7>

Run-Chicken, '9 Secrets revealed about understanding chicken behavior'. <https://run-chicken.eu/9-secrets-revealed-about-understanding-chicken-behavior/>

Wageningen University, (2025). 'Wellness for chickens', 21 August.
<https://www.wur.nl/en/longread/wellness-chickens>

United Nations, Food and Agriculture Organization, 'Gateway to poultry production and products'. <https://www.fao.org/poultry-production-products/production/poultry-species/chicken/en>

Gentle World (2015). 'Do Hens Care About Their Eggs?', 6 April.
<https://gentleworld.org/local-free-range-organic-eggs-whats-the-story/>

Bibin, D. T. (2024). 'There are 35 Billion Chickens in the World – They Outnumber Us 5 to 1', *Medium*, 21 February. <https://medium.com/@99bibin/there-are-35-billion-chickens-in-the-world-they-outnumber-us-5-to-1-8db6f1455130>

APXITEKTONIKA ΕΡΓΑ

ABRA:

Retour de Chasse, Sologne, France, 2024

Building Beyond Borders:

Building Beyond Pastorie Pavilion, Hasselt University, Belgium, 2025

DEPA Architects:

Chicken Coop, Serralves Foundation, Porto, Portugal, 2024

Kengo Kuma:

Casa Wabi Coop, Mexico, 2018

SKROZ:

Chickenville, Samobor, Croatia, 2018

SLOW:

YamaguchichoHouse, Nagoya, Japan, 2021

So? Architecture & Ideas:

House of chickens, Erzican, Turkiye, 2018

Studio Whispace + Architects:

Project Ω, Miaoli, Taiwan, 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Περιέκτης
2026 © Θεόφιλος Χονδροματίδης

ΕΠΙΒΛΕΨΗ

Κατερίνα Κοτζιά

